

PRZEGLĄD PEDAGOGICZNY

ORGAN TOW. NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH
T. N. S. W.

POD REDAKCJĄ MAKSYMILJANA TAZBIRA

Nr. 8

Warszawa, 6 maja 1936 r.

R. LV (20)

TREŚĆ: XVI Doroczne Walne Zgromadzenie T. N. S. W. — 109. Sprawozdanie Zarządu Głównego T. N. S. W. za rok 1935: Wstęp. — 111. Skład Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej. — 112. Organizacja pracy w Zarządzie Głównym. — 113. Stosunek do Okręgów i Kół. — 114. Likwidacja rozłamu. — 115. Wydawnictwa T. N. S. W. — 115. Działalność Zarządu Głównego nazewnątrz. — 116. Sprawy, związane z całością szkolnictwa średniego. — 119. Sprawy szkolnictwa państwowego. — 120. Sprawy szkolnictwa prywatnego. — 122. Sprawy szkolnictwa komunalnego. — 123. Samopomoc koleżeńska. — 124. Sprawozdanie Głównej Komisji Rozjemczej. — 124. Sprawozdanie Rachunkowe Zarządu Głównego T. N. S. W. za czas 1/I — 31/XII 1935 r. — 125. Zniżki dla członków T. N. S. W. — 128. W sprawie „Kultury i Wychowania”. — 128.

XVI Doroczne Walne Zgromadzenie T.N.S.W. odbędzie się w Warszawie w dniach 31 maja i 1 czerwca 1936 r.

Dnia 31 maja w niedzielę — pierwszy dzień obrad Walnego Zgromadzenia T. N. S. W.

O godz. 9 Nabożeństwo w kościele Św. Krzyża, Krakowskie Przedmieście.

O godz. 10 obrady Walnego Zgromadzenia w wielkiej sali Towarzystwa Naukowego (Pałac Staszica).

Porządek obrad:

1. Otwarcie Walnego Zgromadzenia.
2. Referaty ideowe i dyskusja.

Posiedzenie popołudniowe o godz. 15 w gmachu Uniwersytetu J. P.

3. Protokół XV Walnego Zgromadzenia T. N. S. W. w dniach 11 i 12 stycznia 1935 r. (protokół był ogłoszony drukiem w n-rze 3 „Przeгляdu Pedagogicznego” z dnia 2 lutego 1935 r.).

BIBLIOTEKA MIEJSKA
Radom

4. Sprawozdania:

a) Sekretarza Generalnego Zarządu Głównego.

b) Skarbnika Zarządu Głównego.

c) Głównej Komisji Rewizyjnej.

5. Dyskusja ogólna nad sprawozdaniem Zarządu Głównego.

6. Zebranie towarzyskie w lokalu Koła Warszawskiego T. N. S. W.

Dnia 1 czerwca w poniedziałek— drugi dzień obrad Walnego Zgromadzenia o godz. 9 w gmachu Uniwersytetu J. P.

7. Obrady Komisyj:

a) do spraw szkolnictwa państwowego,

b) do spraw szkolnictwa prywatnego i komunalnego,

c) skarbowej i samopomocy koleżeńskiej,

d) statutowo-organizacyjnej,

e) pedagogicznej,

f) wyborczej (matki),

g) wnioskowej, w której skład wchodzi prezydja wszystkich wyżej wymienionych komisyj; początek obrad Komisji wnioskowej — po zakończeniu prac poprzednich Komisyj.

W Komisjach pod a) do d) będą wygłoszone referaty, rozważające zagadnienia, interesujące uczestników poszczególnych Komisyj, oraz odbędzie się szczegółowa dyskusja nad sprawozdaniem Zarządu Głównego.

Posiedzenie popołudniowe o godz. 15.

8. Dyskusja ogólna nad sprawozdaniem Zarządu Głównego (dal-
szy ciąg).

9. Sprawozdania Komisyj Walnego Zgromadzenia.

10. Uzupełnienie punktu i. § 4 statutu T-wa w sprawie uprawnień do prowadzenia Biura Pośrednictwa Pracy dla członków.

11. Wybory uzupełniające do Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rozjemczej i Głównej Komisji Rewizyjnej.

12. Zamknięcie obrad Walnego Zgromadzenia.

U w a g a: W Walnem Zgromadzeniu biorą udział z głosem decydującym:

a) członkowie honorowi Towarzystwa;

b) członkowie Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej, przewodniczący Zarządów Okręgowych lub ich zastępcy;

c) delegaci Kół, wybrani przez Walne Zgromadzenia Kół w stosunku 1 : 25 członków; Koła, mające mniej, niż 25 członków, wybierają 1 delegata. Delegaci winni być zaopatrzeni w listy uwierzytelniające Zarządów Kół.

Zarządy Kół winny przesłać do dnia 25 maja do Zarządu Głównego w Warszawie, ul. Bracka 18, imienne listy delegatów celem wcześniejszego przygotowania dla nich kart uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu.

Uczestnicy Walnego Zgromadzenia, delegaci Kół, otrzymają imienne karty uczestnictwa w Biurze Kwaterunkowem Walnego Zgromadzenia w lokalu T. N. S. W., bądź też przy wejściu na salę obrad. Na kartach tych będą podane wszelkie informacje, dotyczące Walnego Zgromadzenia.

Imienne zgłoszenia na kwatery nadsyłają Koła do biura Zarządu Głównego do dnia 25 maja. Kwatery będą zbiorowe w internatach lub pojedyncze w hotelach. W zgłoszeniu należy zaznaczyć, o jaką kwaterę chodzi.

Biuro Walnego Zgromadzenia czynne będzie w lokalu T. N. S. W. w sobotę 30 maja, od godz. 18—22; w niedzielę 31 maja od godz. 8—10 rano, następnie na miejscu obrad Walnego Zgromadzenia.

Członkowie T. N. S. W., nie będący delegatami, będą miłymi gośćmi na Walnem Zgromadzeniu.

Sprawozdanie Zarządu Głównego T. N. S. W. za rok 1935.

Wstęp.

Sprawozdanie Zarządu Głównego obejmuje okres od 12 stycznia 1935 r. do dnia 1 kwietnia 1936 r. Sprawozdania Zarządów Okręgowych pomieścimy niebawem oddzielnie.

Okres, dzielący nas od ostatniego Walnego Zgromadzenia T.N.S.W., odbytego w dniach 11 i 12 stycznia 1935 r., jest tym razem dłuższy niż zazwyczaj, jakkolwiek utrzymany ściśle w granicach, statutem przewidzianych. Fakt skrócenia feryj Bożego Narodzenia i Wielkiej Noocy utrudnił nam korzystanie z nich do celów Walnego Zgromadzenia. Poza tem jednak opóźniliśmy termin zjazdu Delegatów celowo, pragnąc, by dokonane szczęśliwie w październiku zażegnanie sporów i zjednoczenie wewnętrzne stało się nietylko formą, protokółarnie stwierdzoną, lecz także istotnym faktem w wewnętrznym życiu T. N. S. W., by stało się nim, zanim wszyscy zasiadziemy zgodnie w sali obrad nad potrzebami szkolnictwa i nauczycielstwa. Reorganizacja szeregu Kół, zgodny wynik wyborów w Okręgu Krakowskim oraz miła nam wszystkim i owocna współpraca w Zarządzie Głównym Kol. Pości Bolesława Pochmarskiego, Prezesa Komisji Oświatowej Sejmu i Referenta Budżetu Ministerstwa W. i R. i O. P. — wszystko to są fakty, utwierdzające nas w przekonaniu, że najbliższe Walne Zgromadzenie odbędzie się w atmosferze zgody i porozumienia w obliczu wielkich zadań naszego szkolnictwa.

Wielkie zagadnienia szkolne i ogólnopaństwowe i wielkie zdarzenia państwowe, rzucały w okresie minionym niezwykle silny refleks na bieg życia w T. N. S. W. Na kartach niniejszego krótkiego z konieczności sprawozdania znajdują Członkowie nasi echa żałobnych uroczystości po zgonie Pierwszego Marszałka Polski, znajdują jednak także mocne ślady naszego udziału w ważnych pracach państwowych, jak przedewszystkiem w pracach programowych, dotyczących konstrukcji przyszłego liceum ogólnokształcącego, w sprawie przyszłej matury i w sprawie reformy studjów nauczycielskich. Walka o silnie zagrożone uprawnienia zawodowe nauczycieli szkół państwowych, komunalnych i prywatnych, udział w obronie naszych uposażeń, w obronie poważnie zagrożonego awansu automatycznego i praw emerytalnych, sprawa ognisk metodycznych — oto najważniejsze sprawy zawodowe, które zajmowały nas w ostatnim okresie sprawozdawczym. Wyniki naszych prac w tej dziedzinie nie zawsze odpowiadały naszym nadziejom. Gorzkie zawody dzielimy tu — niestety — z wielu innymi organizacjami pracowniczymi.

Ocena wartości naszej pracy w ubiegłym okresie należy do Walnego Zgromadzenia, wobec którego nie mamy zamiaru ukrywać naszych niedociągnięć ani trudnych niekiedy warunków finansowych naszej pracy. Prosimy jednak Kolegów naszych o stałą pamięć o fakcie niemałej dziś wagi, że T. N. S. W. jest organizacją naprawdę niezależną, nie korzystającą z subwencji państwowych ani z urlopów płatnych, że więc trwa ono i rozwija się tylko dzięki obywatelskiej i bezinteresownej pracy swych członków, zaszczyconych zaufaniem Kolegów.

Wreszcie pamiętać musimy, że wielka tradycja T. N. S. W. w służbie dla Narodu i Państwa, ta tradycja, która jest faktem niezbitym, choć nazbyt dziś często przemilczanym — nakazuje nam ciągle, nawet w najcięższych chwilach walki o nasze prawa, pamiętać o całości Rzeczypospolitej, o Jej trudnościach i niedolach, wobec których dola nasza musi niekiedy stanąć na drugim planie. *Salus Rei Publicae suprema lex* — to hasło nie może być dla nas czczym tylko frazesem, ale w najtrudniejszych chwilach musi być naprawdę obowiązującym nakazem.

Skład Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej.

W roku 1935 skład Zarządu Głównego był następujący (rok w nawiasie oznacza datę wybrania do Zarządu Głównego, względnie początek kadencji):

Przes Towarzystwa — prof. dr. Władysław Tatkiewicz (1935), profesor Uniwersytetu J. Piłsudskiego, **Wiceprezes** — Stefan Kwiatkowski (1935), emerytowany nauczyciel gimn., **Sekretarz Generalny** — dr. Tadeusz Mikułowski (1934), naucz. gimn. prywatn., **Zastępca Sekretarza Generalnego** — Romuald Mańkowski (1935), naucz. gimn. państw., **Skarbnik** — Władysław Kopczewski (1933), naucz. gimn. miejsk., **Zastępca Skarbnika** — Piotr Halfter (1934), naucz. gimn. prywatn., **Członkowie Zarządu Głównego z Warszawy**: kol. kol. Tadeusz Bornholtz (1935), naucz. gimn. prywatn., Ks. Józef Kulesza (1934), prefekt gimn. prywatn., prof. dr. Bogdan Nawroczyński (1933), profesor Uniwersytetu J. Piłsudskiego, Adolf Rondthaler (1933), dyrektor gimn. prywatn., Stanisław Sedlaczek (1934), kierownik pracowni psychotechnicznej, prof. dr. Stefan Straszewicz (1934), profesor Politechniki Warszawskiej, Józef Wierzejski (1935), naucz. szk. zawod.; **Członkowie Zarządu Głównego z poza Warszawy**: prof. dr. Ludwik Jaxa-Bykowski z Poznania (1933), emerytowany profesor uniwer., Zofja Iwaszkiewiczowa z Wilna (1935), emeryt. naczeln. Sekcji Mag. Warsz., Kazimierz Koszyk z Łodzi (1934), dyrektor gimn. prywatn., Jan Smoleń z Katowic (1934), naucz. gimn. państw., Józef Zagórski z Grudziądz (1933), naucz. gimn. państw., dr. Józef Zieliński ze Stanisławowa (1935), naucz. gimn. państw.; **Zastępcy członków Zarządu Głównego z Warszawy**: Jadwiga Dimpłowa, przełożona semin. prywatn., Józef Miernik, naucz. szk. miejsk., Stefan Pieniążek, naucz. gimn. państw., Xawery Szwarc, naucz. gimn. prywatn., Henryk Tański, naucz. gimn. prywatn., Antonina Walicka, przełożona gimn. prywatn. (wszyscy 1935 r.); **Zastępcy członków Zarządu Głównego z poza Warszawy**: Bernard Buchole z Siedlec, naucz. gimn. państw., Ks. Karol Gałęzowski z Łucka, naucz. gimn. państw., Stanisław Jurek z Przemyśla, naucz. gimn. państw. (wszyscy 1935 r.).

Członkowie Zarządu Głównego wryliści w myśl § 55 Statutu T-wa: Maksymilian Tazbir — jako redaktor „Przeglądu Pedagogicznego“, dr. Władysław Olszewski — jako redaktor „Muzeum“, doc. dr. Bogdan Suchodolski — jako redaktor „Kultury i Wychowania“, **Prezesi Okręgów T. N. S. W.**: Krakowskiego — doc. dr. Stanisław Skimina, Lubelskiego — dr. Ludwik Zengteller, Lwowskiego — Mikołaj Szczerbański, Łuckiego — dyr. Jan Laskowski, Poznańskiego — dr. Kazimierz Łuczewski, Śląskiego — Józef Hess, Warszawskiego — dr. Marjan Reiter, Wileńskiego — dyr. Jan Żelski. **Prezes Koła Warszawskiego T. N. S. W.** — Maksymilian Tazbir. **Przewodniczący Prezydium Sekcji Głównej Wychowania Fizycznego** — Marjan Lubaczewski. **Przewodniczący Sekcji Głównej Kształcenia Nauczycieli** — dr. Antoni Mikulski. **Przedstawiciel „Książnicy-Atlasu“** — Tadeusz Sierzputowski.

Główna Komisja Rewizyjna: Kajetan Golczewski (Lwów), dr. Stefan Moycho (Warszawa), Franciszek Sadowski (Łódź), dyr. Eugenjusz Sopočko (Warszawa), Marjan Węgrzynowski (Poznań).

Główna Komisja Rozjemcza: Ks. Roman Archutowski, Jarosław Chelmiński, Michał Dowgird, Władysław Gubrynowicz, Waclaw Kloss, Marjan Piątkiewicz, Jan Ptaszycki, dr. Jan Riemer, Bronisław Schupp (wszyscy z Warszawy).

Zmiany w składzie Zarządu Głównego w okresie sprawozdawczym.

W myśl uchwały Zarządu Głównego z dn. 10 listopada 1935 r. kooptowano w skład Zarządu Głównego aż do najbliższego Walnego Zgromadzenia kol. pośta Bolesława Pochmarskiego, a to w wykonaniu punktu 3 deklaracji z dnia 1 listopada 1935 r. (Przeł. Pedag. Nr. 16, str. 242). W marcu 1936 r. z powodu choroby zgłosił rezygnację ze stanowiska redaktora „Muzeum“ kol. dr. Władysław Olszewski. Stanowisko redaktora „Muzeum“ zostanie obsadzone w najbliższym czasie.

Zmiany, przewidziane statutem w składzie Zarządu Głównego w czasie Walnego Zgromadzenia w r. 1936.

Ustępują zgodnie z art. 60 statutu z powodu upływu kadencji następujący członkowie Zarządu Głównego: kol. kol. Władysław Kopczewski, prof. dr. Bogdan

Nawroczyński, dyr. Adolf Rondthaler, — z Warszawy, prof. dr. Ludwik Jaxa-Bykowski z Poznania, Józef Zagórski z Grudziądza.

Zatem Walne Zgromadzenie w r. 1936 wybiera: 1) trzech członków Zarządu Głównego z Warszawy oraz dwóch z prowincji, 2) wszystkich dziewięciu zastępców członków i 3) wszystkich członków Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej.

Organizacja pracy w Zarządzie Głównym.

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia **pełnego Zarządu Głównego**. Pierwsze — w okresie Walnego Zgromadzenia Towarzystwa, w dniu 12 stycznia, na którym poza sprawami, bezpośrednio związanymi z Walnym Zjazdem, powołano Prezydium Zarządu Głównego i Komisję statutowo-organizacyjną dla opracowania wniosków Okręgu Poznańskiego zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Drugie posiedzenie, odbyte w dniu 10 listopada 1935 r., poświęcone było sprawom organizacyjnym zarówno w centrali, jak i w terenie oraz omówieniu najważniejszych spraw zawodowych i sytuacji ogólnej w szkolnictwie. Na posiedzeniu tem powzięto szereg rezolucyj, dotyczących obniżek uposażeń służbowych i zapatrzenia emerytalnych oraz ogólnej sytuacji w szkolnictwie państwowem i prywatnem. (Najważniejsze z nich pomieściliśmy w n-rze 18 Przeglądu Pedagogicznego z 16 listopada 1935 r.). Omówiono również wytyczne preliminarza budżetowego na rok 1936. W tych sprawach plenarne posiedzenie Zarządu Głównego udzieliło pełnomocnictw Wydziałowi. Wobec nasuwających się wątpliwości co do niektórych zagadnień budżetowych i wydawniczych Prezydium Zarządu Głównego zorganizowało w dniu 5 stycznia 1936 r. oddzielnie Zjazd Delegatów Zarządów Okręgowych i na podstawie gruntownej analizy budżetu na konferencji Prezesów przedłożyło odpowiednie wnioski Wydziałowi do uchwalenia.

Wydział Zarządu Głównego, składający się z członków Zarządu Głównego, mieszkających w Warszawie, odbył 9 posiedzeń, na których po wysłuchaniu sprawozdania z działalności Prezydium, omawiał wszystkie ważniejsze sprawy Towarzystwa i dawał dyrektywy Prezydium.

Prezydium, będące na mocy zwyczaju właściwym organem wykonawczym Zarządu Głównego, odbywało swe posiedzenia zasadniczo co tydzień w czwartki, z wyjątkiem tych tygodni, w których były posiedzenia Wydziału. W ciągu okresu sprawozdawczego prezydium odbyło 34 posiedzenia.

Wydział dla poszczególnych zagadnień wyłonił ze swego zespołu szereg komisyj, które w okresie sprawozdawczym zajmowały się:

1) **Komisja pedagogiczna** pod kierownictwem prof. Nawroczyńskiego — sprawami ankiety maturalnej, reformy studjów nauczycielskich oraz sprawą programu nowych liceów.

2) **Komisja do spraw nauczycieli szkół państwowych**, pod przewodnictwem kol. wiceprezesa St. Kwiatkowskiego — omawianiem spraw uposażeniowych i pragmatycznych oraz opracowaniem odpowiednich memoriałów do władz.

3) **Komisja samopomocowa** pod przewodnictwem kol. R. Mańkowskiego zajmowała się głównie sprawą rozmaitych możliwości w sprawie ubezpieczenia członków T. N. S. W. oraz w sprawie Funduszu Pośmiertnego.

4) **Komisja do spraw nauczycieli szkół prywatnych** pod przewodnictwem kol. M. Tazbira — opracowaniem dyrektyw delegatom Zarządu Głównego do Międzys-towarzyszeniowej Komisji Norm.

5) **Podkomisja statutowo-organizacyjna** pod przewodnictwem kol. R. Mańkowskiego — przestudjowaniem też okręgu Poznańskiego, przekazanych przez Walne Zgromadzenie i opracowaniem wniosków dla Komisji statutowo-organizacyjnej, wybranej przez pełny Zarząd Główny.

6) **Komitety redakcyjne czasopism T. N. S. W.** omówieniem treści artykułów, mających się ukazać w tych czasopismach.

Biuro Zarządu Głównego uległo pewnej reorganizacji, wskutek bowiem zniesienia, ze względów oszczędnościowych, stanowiska administratora i korektora wydawnictw Zarządu Głównego i zwolnienia dotychczasowego pracownika p. Wł. Kowalika — czynności jego zostały przydzielone pozostałym pracownikom Biura,

względnie redaktorom czasopism. Wobec tego p. Cz. Pawłowski oprócz kierownictwa kancelarii objął administrację i wysyłkę wydawnictw, p. E. Matczakówna — księgową — przejęła registraturę, a p. J. Marcinkowska — maszynistka — objęła pieczę nad archiwum.

W okresie sprawozdawczym dziennik korespondencyjny wykazał 2.950 numerów spraw załatwionych, przyczem w tejże liczbie mieści się cały szereg pism i okólników, wpisanych pod jednym numerem, chociaż rozesłanych w kilkudziesięciu, a niekiedy w kilkuset egzemplarzach.

Biuro czynne było codziennie oprócz niedziel i świąt od godziny 17.30 do 20.30. Podczas wakacyj Biuro funkcjonowało trzy razy tygodniowo pod stałym nadzorem kol. R. Mańkowskiego.

Stosunek do Okręgów i Kół.

Zarząd Główny starał się w miarę możliwości o jak najbliższy i możliwie najczęstszy kontakt z Zarządami Okręgowymi i Zarządami Kół. Zaznaczało się to w częstych stosunkowo konferencjach z przedstawicielami poszczególnych jednostek organizacyjnych bądź w Zarządzie Głównym, bądź na miejscu w czasie wyjazdów organizacyjnych.

Najbliższy z natury rzeczy był nasz stosunek do Zarządu Okręgu i Koła Warszawskiego. Poza kontaktem organizacyjnym, przewidzianym przez statut, p. Prezes T. N. S. W. wygłosił na terenie Koła Warszawskiego w dniu 9 listopada 1935 r. odczyt p. t. „Wrażenia z podróży do Brazylii”. Wraz z całym Prezydjum Zarządu Głównego Prezes uczestniczył w herbatkach i wieczorkach towarzyskich, organizowanych przez Koło. Kol. kol. Halfter, Mańkowski, Mikułowski i Tański wchodzili w skład władz organizacyjnych Koła Warszawskiego i niejednokrotnie zabierali głos w sali odczytowej Koła. P. Prof. St. Straszewicz przewodniczył sekcji matematycznej Koła, a kol. Szwarec był w niej zastępcą przewodniczącego. Odczyty na terenie Koła wygłosili w okresie sprawozdawczym prócz p. Prezesa jeszcze następujący członkowie Zarządu Głównego: prof. dr. L. Bykowski, J. Miernik, prof. dr. B. Nawrocki, prof. dr. St. Straszewicz i M. Tazbir. Kol. Miernik był skarbnikiem Zarządu Okręgowego w Warszawie, a kol. B. Suchodolski wygłosił odczyt na Zjeździe Okręgowym T. N. S. W. w Warszawie w marcu 1935 r.

Prócz tego odbyło szereg wyjazdów propagandowych i organizacyjnych na prowincję.

P. Prezes Wł. Tatarkiewicz wyjeżdżał do Poznania, gdzie w dniu 28 listopada wygłosił odczyt p. t. „Rzeka styczeńowa i Orzeł Biały”, oraz do Lublina z odczytem: „Nauka i sztuka na drugiej półkuli”, który się odbył w dniu 7 marca. Równocześnie omawiał p. Prezes z przedstawicielami Zarządów Okręgowych najważniejsze sprawy organizacyjne. Kol. Wiceprezes, St. Kwiatkowski, wyjeżdżał kilkakrotnie do Krakowa jako delegat Prezydjum na krakowski Zjazd Okręgowy dnia 9 kwietnia 1935 r. oraz kilkakrotnie w związku z rokowaniami z b. Z. N. S. W.; do Lwowa zaś — w związku z funkcjami swemi w Radzie Nadzorczej Książnicy-Atlasu T. N. S. W. Kol. Skarbnik Wł. Kopczeński towarzyszył mu zazwyczaj zarówno w wyjazdach, związanych z rokowaniami z Z. N. S. W., jak również w wyjazdach, dotyczących Książnicy. Za każdym razem obydwaj odbywali dłuższe konferencje z przedstawicielami Prezydjiw Okręgowych w sprawach organizacyjnych.

Kol. P. Halfter, jako delegat Zarządu Głównego, uczestniczył w marcu 1935 r. w Walnem Zgromadzeniu Okręgu Wołyńskiego w Łucku, kol. T. Mikułowski wyjeżdżał w sprawach organizacyjnych do Lwowa i był obecny w marcu 1936 r. na posiedzeniu Wydziału Zarządu Okręgowego. Kol. M. Tazbir wyjeżdżał z referatem w sprawie szkolnictwa prywatnego do Lublina, kol. St. Sedlaczek w marcu 1936 r. wygłosił odczyty z dziedziny zagadnień psychotechnicznych w Siedlcach i we Włocławku, kol. B. Suchodolski w dniu 10 marca wygłosił w Lublinie odczyt p. t. „Idea pracy w kulturze i wychowaniu”. Kol. St. Kwiatkowski wyjeżdżał kilkakrotnie do Orłowa Morskiego i Krynicy w sprawach, związanych z organizacją domów wycieczkowych.

W ten sposób kontakt Zarządu Głównego z Kołami i Okręgami był w r. b. dość żywy. Nie wymieniliśmy tu dość licznych wyjazdów organizacyjnych tych członków Zarządu Głównego z prowincji, którzy są równocześnie członkami Zarządów Okręgowych, i w tym charakterze byli delegowani, jak np. kol. doc. dr.

St. Skimina do Kęt i Białej, kol. dr. Łuczewski do Bydgoszczy, kol. Szczerbański i Olszewski do Przemysła i t. d.

Kontakt organizacyjny zacieśniały liczne konferencje z poszczególnymi przedstawicielami Kół prowincjonalnych, odbywane w lokalu Zarządu Głównego T. N. S. W. w Warszawie, okólniki do Okręgów i Kół (w okresie sprawozdawczym ogółem 16) i listowne odpowiedzi na zapytania Zarządów i poszczególnych członków. Te ostatnie niestety załatwialiśmy tylko w ramach ograniczonych możliwości naszego szczupłego personelu biurowego, na tem miejscu więc przepraszamy za objawianą niekiedy zwłokę w odpowiedziach.

Likwidacja rozłamu.

Rokowania w sprawie usunięcia rozłamu w szeregach nauczycielstwa szkół średnich prowadzone były z przerwami przez cały okres aż do podpisania deklaracji zjednoczeniowej z 2 października 1935 r. Ze strony T. N. S. W. występowali tu kol. kol. Wł. Kopczewski i St. Kwiatkowski, ze strony b. Z. N. S. W. kol. kol. poseł B. Pochmarski, dyr. W. Rutkowski i ks. dr. J. Szymeczko. W toku rokowań kilkakrotnie interwenjował osobiście Prezes T. N. S. W., prof. dr. Wł. Tatarkiewicz, dążąc usilnie do wyrównania spornych zagadnień. Duże zainteresowanie tokiem rokowań objawiał P. Minister W. Jędrzejewicz. Deklaracja, ogłoszona na str. 242 „Przeglądu Pedagogicznego” z r. 1935 jest wyrazem obustronnego dążenia, by w tej ważnej sprawie nie było ani zwyciężców, ani zwyciężonych. W wyniku dokonanego połączenia T. N. S. W. jest znów jedyną polską organizacją nauczycielską, skupiającą nauczycieli szkół średnich i wyższych dokoła wspólnych celów ideowych i zawodowych, bez względu na zabarwienie polityczne.

Cyfrowe wyniki połączenia zwolna dopiero występują najaw. W każdym razie, w związku z hasłem zgody, w szeregach nauczycielskich doprowadziliśmy do znacznego ożywienia naszej organizacji w Okręgu Krakowskim, gdzie akcja konsolidacyjna rozwija się w zupełnej harmonji.

Wydawnictwa T. N. S. W.

Kultura i Wychowanie.

Kwartalnik, wydawany przez Zarząd Główny, redagowany przez dr. Bogdana Suchodolskiego, docenta Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

W roku kalendarzowym 1935 ukazały się cztery zeszyty, z których trzy należały do drugiego rocznika pisma, a czwarty, wydany w listopadzie, rozpoczął rocznik trzeci. W zeszytach tych zamieścili swe prace: L. Caro, J. Chałasiński, A. B. Dobrowolski, W. Gottlieb, B. Kudelka, A. Niesiołowski, J. Pieter, K. Wyka. Wydrukowano też kilka rozpraw, które na prośbę redakcji napisali wybitni uczeni zagraniczni: K. Grube, W. Prihoda, Q. Lalande, R. Dreikurs, S. Jagadiswarananda.

Redakcja starała się w roku sprawozdawczym szczególną uwagę zwrócić na związek teoryj pedagogicznych z sytuacją społeczną i kulturalnymi zadaniami współczesnej epoki. Prócz tego pogłębiono i zamknięto rozpoczętą już dawniej dyskusję na temat demokracji oraz na temat pojęcia pracy.

Muzeum.

„Muzeum” — najstarsze pismo pedagogiczne w Polsce — jest kwartalnikiem, poświęconym sprawom wychowania, nauczania i organizacji szkolnictwa. Kwartalnik ten jest wydawany staraniem Okręgu Lwowskiego, a nakładem Zarządu Głównego T. N. S. W. Redakcja i w roku 1935 w miarę możliwości starała się grupować artykuły wedle treści tak, by każdy zeszyt stanowił pewną całość monograficzną. Skutkiem tego zeszyt II — III zawierał rozprawę, poświęconę przeważnie zagadnieniom programowym w przyszłym liceum ogólnokształcącym, zeszyt zaś IV — zagadnieniu reformy kształcenia nauczycieli szkół średnich. W roku 1935 współpracownikami m. in. byli: Prof. Dr. L. Jaxa Bykowski, Dr. J. Helm-Pirgowa, Dr. S. Igel, Dr. W. Gottlieb, Dr. J. Kijas, Dr. Ad. Kłodziński, Dr. I. Kotowa, Prof. Dr. M. Matakiewicz, G. Pola, Dr. St. Przyboś, Prof. Dr. K. Twardowski, Dr. L. Wolfke. Redaktorem „Muzeum” był Dr. Wł. Olszewski.

Przegląd Pedagogiczny.

20 numerów rocznika L IV (19) r. 1935 oraz 6 numerów — L V (20) r. 1936 (do 1 kwietnia włącznie) zawiera 36 artykułów, związanych ze sprawami zawodowymi stanu nauczycielskiego, 6 — poświęconych polityce szkolnej i 5 — przysługiemu liceum. W każdym numerze znajdowały odbicie sprawy organizacyjne.

Wśród spraw zawodowych między innymi stawaliśmy w obronie uposażeń nauczycielstwa, nabytych praw emerytalnych, awansu automatycznego, doli dyrektorów szkół państwowych; przedstawialiśmy sytuację szkolnictwa prywatnego, pobudzaliśmy do organizowania lokalnych Komisji Norm; zapoznawaliśmy członków T-wa z postulatami nauczycielstwa szkół komunalnych, z ich stosunkami prawnymi oraz projektami ustaw samorządowych; umieściliśmy swe krytyczne uwagi w sprawie instrukcji o kwalifikowaniu nauczycieli oraz wizytacji szkół w świetle nowych przepisów; pisaliśmy o potrzebie reformy studjów nauczycielskich; broniliśmy pozycji społecznej nauczyciela.

Nie zaniedbano w „Przeglądzie” i zagadnień natury pedagogicznej. M. in. poruszono sprawę egzaminów dojrzałości, etyki pedagoga oraz jego powołania, kultury fizycznej młodzieży, stosunku wychowania do zagadnienia obrony Państwa; otwarto dyskusję na temat ognisk metodycznych oraz programów i podręczników w nowym gimnazjum. Nadto „Przegląd Pedagogiczny” zawierał sprawozdania, ilustrujące niektóre kongresy i zjazdy; w miarę wolnego miejsca podawał głosy prasy o szkole i nauczycielu; informował o ruchu zawodowym i pedagogicznym zagranicą, o nowych wydawnictwach i czasopismach; wreszcie zamieszczał wiadomości o charakterze kronikarskim.

Współpracownikami, poza członkami Prezydium, m. in. byli: Dr. T. Bornholtz, K. Bzowski, Prof. Ign. Chrzanowski, Dr. E. Długopolski, Prof. Dr. Ilesic, Z. Iwaszkiewiczowa, K. Juszcakowski, Doc. Dr. B. Gawecki, Dr. Z. Kaczmarek, Doc. Dr. B. Kieszkowski, Dr. J. Kijas, Doc. Dr. Z. Klemensiewicz, J. Kornecki, Prof. Dr. M. Matakiewicz, Prof. Dr. B. Nawroczyński, Dr. J. Nowak, J. Miernik, Dr. Wł. Olaszewski, Prof. Dr. Piasecki, Dr. St. Pilch, A. Romanowicz, Dyr. Ad. Rondthaler, Prof. Dr. Ruziewicz, Dr. A. Ryniewicz, Dr. J. Sarapata, A. Schmidt, St. Sedlaczek, Doc. Dr. B. Suchodolski, Doc. Dr. W. Ślebodziński, J. Trzos, Dr. L. Wolfke, Fr. Zawistowski, Dr. Z. Ziemiński. Obowiązki redaktora pełnił kol. Maksymilian Tazbir.

„Iskry”.

Założony w 1923 roku, redagowany i wydawany przez 13 lat bez przerwy przez kol. Władysława Kopczewskiego, ten popularny i cieszący się uznaniem tygodnik dla młodzieży gimnazjalnej, zdobywa sobie stopniowo nowe rzesze czytelników. Szczególniej rozpowszechnia się zbiorowa prenumerata ulgowa (zniżona o 50%) dla szkół. W niektórych gimnazjach lub klasach „Iskry” stały się cennym materiałem wychowawczym, są prenumerowane w większej liczbie egzemplarzy, systematycznie przez młodzież czytane i z wychowawcą omawiane. Szczególniej ceniony jest w „Iskrach” dział wiadomości aktualnych, który zastępuje z powodzeniem zalecane czytanie gazet. Członkom T. N. S. W. przysługuje 25% zniżka prenumeraty.

Działalność Zarządu Głównego nazewnątrz.

Zgon Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

Na pierwszą wieść o zgonie Marszałka Józefa Piłsudskiego Prezydium Zarządu Głównego na nadzwyczajnym posiedzeniu w dniu 13 maja oraz na posiedzeniu w dniu 16 maja uchwaliło wysłać depezę kondolencyjną do Pani Marszałkowej Piłsudskiej, złożyć podpisy w księdze kondolencyjnej w Prezydium Rady Ministrów oraz wziąć udział w uroczystościach pogrzebowych i wezwać do tego samego zarządy Okręgów i Kół T. N. S. W., dalej odpowiednio uwzględnić ważność chwili w „Przeglądzie Pedagogicznym”, złożyć ofiarę w wysokości zł. 300 na kopiec im. Marszałka Piłsudskiego w Krakowie oraz wezwać wszystkie Zarządy Okręgów i Kół do ofiar na cele, związane z Jego imieniem, do uczczenia pamięci Zmarłego na najbliższych posiedzeniach Zarządów.

Uchwały powyższe zostały wykonane w całej pełni. Zarząd Główny rozesłał dwa okólniki w tej sprawie (nr. 7 i 8) i wezwał członków przez radio do udziału

w pogrzebie. W obrzędach żałobnych uczestniczyła liczna reprezentacja Zarządu Głównego i Zarządów Okręgowych. Zarząd Główny zadeklarowaną sumę złożył do dyspozycji Komitetu uczczenia pamięci Marszałka Piłsudskiego.

Niezależnie od powyższego Zarząd Główny wziął udział za pośrednictwem swoich reprezentantów w posiedzeniu Centralnej Rady Pracowniczej w dniu 28 maja, na którym uchwalono: nawiązać kontakt z Naczelnym Komitetem uczczenia pamięci Marszałka J. Piłsudskiego, opodatkować się w wysokości 5% miesięcznego uposażenia na cele, związane z uczczeniem Zmarłego, utworzyć dla celów propagandowych Komitet Pracowniczy, pracujący w ścisłym związku z Naczelnym Komitetem.

W dniu 15 czerwca ub. r. Sekretarjat Osobisty Ministra Spraw Wojskowych nadesłał do Zarządu Głównego podziękowanie w imieniu Pani Marszałkowej Piłsudskiej za okazane współczucie.

Stosunek do władz państwowych.

Jak w latach uprzednich, tak i w ubiegłym okresie sprawozdawczym staraliśmy się o możliwie częsty kontakt z władzami państwowymi, uważając za obowiązek organizacyjny T. N. S. W. współdziałanie z władzami we wszystkich zamierzeniach, zmierzających do dobra szkolnictwa.

Delegacja Prezydium składała w dniu Nowego Roku oraz w dniu Imienin życzenia P. Prezydentowi Rzeczypospolitej. W Nowy Rok również odwiedziliśmy J. E. Ks. Kardynała Kakowskiego, składając mu życzenia.

Niebawem po wyborze, nowe Prezydium Zarządu Głównego z prezesem, prof. dr. Wł. Tatkiewiczem na czele w dniu 22 stycznia 1935 r. przedstawiło się P. Ministrowi Wacławowi Jędrzejewiczowi, oraz w tym samym dniu P. Wiceministrowi K. Chylińskiemu, omawiając przy tej sposobności kilka aktualnych spraw szkolnych i organizacyjnych, zwłaszcza zaś niektóre sprawy pragmatyczne, położenie nauczycieli szkół prywatnych, sprawę egzaminów maturalnych, weteranów szkolnictwa i t. d. W dniu 8 maja odbyliśmy ponowną konferencję z P. Wiceministrem Prof. K. Chylińskim, któremu przedstawiliśmy memoriał w sprawie kształcenia nauczycieli szkół średnich i szereg innych spraw zawodowych.

W dniach 19 czerwca i 5 września delegaci Prezydium odbyli dłuższą konferencję z P. Dyr. d-rem M. Mendysem, poruszając szereg niezalutrowanych dotąd postulatów nauczycielskich, wśród nich zaś postulaty, zleczone nam przez ostatnie Walne Zgromadzenie. W dniu 3 października kol. Wiceprezes Kwiatkowski i kol. Poseł Pochmarski przyjęci zostali przez P. Ministra W. Jędrzejewicza, którego zaznajomili z deklaracją, stwierdzającą połączenie organizacji nauczycielskich.

U P. Kierownika Ministerstwa, Prof. K. Chylińskiego, interwenjował, jeszcze kilkakrotnie p. Prezes bądź sam, bądź wspólnie z kol. Wiceprezesem w obronie zagrożonych uprawnień uposażeniowych (awans automatyczny) i emerytalnych.

W dniu 20 grudnia 1935 r. przedstawiciele Prezydium T. N. S. W. przedstawili się P. Ministrowi W. R. i O. P., Prof. W. Świętosławskiemu, zaznajamiając go z działalnością naszej organizacji i poruszając kilka spraw programowych i organizacyjno-szkolnych. Ten sam charakter miało posłuchanie u P. Wiceministra d-ra Błęszyńskiego w dniu 30 stycznia b. r.

Uchwały Zarządu Głównego z dnia 10 listopada b. r. przedłożyła delegacja Prezydium na ręce P. Dyr. Al. Kawalkowskiego w dniu 14 listopada. Szereg konferencji odbyliśmy w różnych czasach z P. P. Naczelnikami wydziałów szkolnictwa średniego, wydz. programowego, wychowania fizycznego i budżetowo-rachunkowego oraz z P. Dyrektorem i Kierownikami poszczególnych referatów w Biurze Personalnym Ministerstwa W. R. i O. P. Prócz tego zaznaczyć tu trzeba znaczną liczbę konferencji w Min. Skarbu i kilka w Prezydium Rady Ministrów w sprawie zaopatrzeń emerytalnych, zwłaszcza weterańskich.

Prezes T. N. S. W., prof. dr. Tatkiewicz odbył w miesiącu sierpniu i wrześniu podróż do Brazylii jako delegat Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Na zaproszenie P. Ministra delegat T. N. S. W. w osobie P. Prof. d-ra B. Nawroczyńskiego zasiadał w Państw. Radzie Oświecenia Publicznego. Niektórzy członkowie Zarządu Głównego jak P. Prezes, prof. dr. Straszewicz, kol. dr. T. Mikułowski i inni współdziałali z pracą Komisji oceny książek przy Ministerstwie W. R. i O. P. Naczelnicy Wydziałów, Wizytatorzy oraz Instruktorowie Ministerjalni odwiedzali dość często lokal T. N. S. W., uczestnicząc w zebraniach dyskusyjnych, organizowanych przez Warszawskie Koło T. N. S. W.

Jak wynika z powyższego, stosunki nasze z władzami były w roku ubiegłym szczególnie żywe i nacechowane dobrą wolą z naszej strony, a życzliwością ze strony władz szkolnych.

Wybory do ciał ustawodawczych.

W czasie przeprowadzanych ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu przy ustalaniu wykazu organizacji pracowniczych, których Zarządy Główne dokonywały wyboru delegatów do okręgowych zgromadzeń wyborczych, pominięto w Warszawie i w innych miastach T. N. S. W. Zarząd Główny zgłosił w tej sprawie do Głównego Komisarza Wyborczego odwołanie, które jednak ze względów formalnych nie zostało uwzględnione. W nr-ze 12 „Przeglądu Pedagogicznego” wyjaśniliśmy tę sprawę, wykazując, iż dzięki temu zarządzeniu władz udział nauczycielstwa w pierwszym stadium wyborów nie był zupełny, w porównaniu z udziałem innych kategorii pracowników umysłowych, ustępujących znacznie pod względem liczebnym nauczycielstwu. Wspomniany artykuł reprezentował opinię, że wszyscy członkowie T. N. S. W. spełnią mimo to swój obowiązek obywatelski.

Stosunek do organizacji społecznych, zawodowych i naukowych.

Zarząd Główny za pośrednictwem swych delegatów pozostawał w kontakcie z Centralną Radą Pracowniczą oraz z utworzoną w okresie sprawozdawczym Reprezentacją Pracowników Państwowych. W dalszym ciągu T. N. S. W. było również członkiem Ogólnego Zrzeszenia oraz Naczelnego Komitetu Pracowników Państwowych i Komunalnych. Delegatem i członkiem Zarządu tych organizacji był z ramienia T. N. S. W. kol. J. Ptaszycki.

Utrzymywany był też dawny kontakt ze Stowarzyszeniem Chrześcijańsko-Narodowym Nauczycieli Szkół Powszechnych, ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Zawodowych, Zrzeszeniem Nauczycieli Szkół Rolniczych, ze Stowarzyszeniem Dyrektorów Polskich Szkół Średnich Prywatnych i Społecznych oraz ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego. Kontakt ten wyrażał się we wzajemnej reprezentacji na zjazdach, wymianie wydawnictw oraz współpracy na terenie Międzystowarzyszeniowej Komisji Norm.

W ostatnich miesiącach roku sprawozdawczego z inicjatywy Zrzeszenia Nauczycieli Szkół Rolniczych odbywały się narady nad zorganizowaniem Zjednoczenia towarzyszy nauczycielskich celem wspólnego występowania w sprawach ogólnych. Do współpracy tej były zaproszone Zarządy wszystkich związków i stowarzyszeń. Związek Nauczycielstwa Polskiego uchylił się od współdziałania, proponując wstąpienie w jego szeregi; zgodziły się na nią jednak pozostałe 4 organizacje: T. N. S. W., Chrześcijańsko-Narodowe Stowarzyszenie Naucz. Szkół Powsz., Zrzeszenie Naucz. Szkół Rolniczych i Stowarzyszenie Naucz. Szkół Zawodowych. Nazwa „Zjednoczenia” nie utrzymała się. Utworzono natomiast Komisję porozumiewawczą, która poświęciła się opracowaniu regulaminu współdziałania oraz zredagowała i złożyła w Ministerstwie W. R. i O. P. 4 memorjały: w sprawie zamierzonej redukcji mężatek, w sprawie komisji dyscyplinarnych, w sprawie emerytalnej oraz w sprawie awansu do V grupy uposażenia. Sekretarzem wspomnianej Komisji został wybrany na r. 1936 kol. dr. T. Mikułowski.

Z grupą „Zrąb” w roku sprawozdawczym Zarząd Główny współdziałał w Komitecie Zjazdu Wychowania Rodzinnego. Przedstawicielką T. N. S. W. była kol. A. Walicka, czynny udział w pracach przygotowawczych brała również kol. W. de Tilly. Kongres Wychowania Rodzinnego obradował w Brukseli w dniach od 31 lipca do 4 sierpnia. Polski Komitet Kongresowy przedłożył Kongresowi biuletyn w jęz. francuskim m. in. z artykułem p. Wizytatorki J. Michałowskiej p. t. „Coeur Filial”, studjum kol. prof. d-ra L. Jaxy-Bykowskiego na temat uczyć rodzinnych wśród uczniów polskich szkół średnich i pracą kol. Z. Iwaskiewiczowej o roli ojca i matki w życiu rodzinnem.

T. N. S. W. należała również do Międzynarodowego Biura Narodowych Towarzystw Nauczycielskich (Bureau International de Federations Nationales des Professeurs de l'Enseignement Secondaire Public). Na tegorocznym międzynarodowym Kongresie tego Biura w Oxfordzie reprezentował T. N. S. W. kol. doc. dr. B. Kieszkowski, który brał udział w dyskusji nad zasadami selekcji do szkoły średniej, w obradach Komitetu kierowniczego, zajmującego się reformą statutu oraz wyborami do Komitetu Wykonawczego. Tematem głównym obrad Kongresu było za-

gadnienie selekcji do szkoły średniej, a pobocznymi — szereg problemów pedagogicznych, jak wychowanie wiejskie, higiena szkolna, film i radio w szkole.

Zarząd Główny brał udział w pracach Komitetu Wychowania Narodowego Światowego Związku Polaków z Zagranicy, gdzie delegatem T. N. S. W. w roku sprawozdawczym był członek Zarządu Głównego, kol. dr. Tadeusz Bornholtz.

Delegaci Zarządu Głównego brali udział w Konferencji Międzynarodowej Unji Schronisk Wycieczkowych Szkolnych w Krakowie (kol. kol. K. Bzowski i Wł. Michalski) i w Zjeździe uczestników walki o szkołę polską (kol. A. Walicka).

Delegat Zarządu Głównego, kol. M. Tazbir, wchodził w skład Komitetu Wykonawczego Funduszu Stypendjalnego im. ś. p. Ministra Ś. Czerwińskiego, a kol. Pieniżek reprezentował Zarząd Główny T. N. S. W. na posiedzeniach Komitetu Współpracy domu ze szkołą przy Ministerstwie W. R. i O. P.

Na skutek zwrócenia się Polskiej Akademii Literatury do Zarządu Głównego T. N. S. W. z prośbą o przedstawienie kandydatów do odznaczenia „Wawrzynem Akademickim” utworzona ad hoc Komisja Wydziału opracowała szereg umotywowanych wniosków o odznaczenie, które złożone zostały Akademii przez Zarząd Główny. Wśród odznaczonych „Wawrzynem Akademickim” spotykamy 15 członków T. N. S. W.

Wreszcie wspomnieć należy, że Kasa Mianowskiego w uznaniu wartości naukowej czasopisma T. N. S. W. „Kultura i Wychowanie” przyznała mu jednorazową subwencję w kwocie 500 zł.

Pożyczka Inwestycyjna.

Doceniając znaczenie dla życia gospodarczego naszego Państwa ogłoszonej przez Rząd Pożyczki Inwestycyjnej, Wydział Zarządu Głównego na posiedzeniu swem w dniu 11 kwietnia postanowił zwrócić się z apelem do członków T. N. S. W. o poparcie tej pożyczki przez jej subskrybowanie oraz propagandę na terenie szkół. Odezwa w tej sprawie została umieszczona w n-rze 9 „Przeglądu Pedagogicznego” z wezwaniem do wypełnienia obowiązku obywatelskiego. Członek Prezydium, kol. R. Mańkowski, delegowany został z ramienia T. N. S. W. do Komitetu propagandowego tej Pożyczki.

Przedstawiciele Zarządu Głównego T. N. S. W. w Radzie Nadz. „Książnicy—Atlas”.

Zarząd Główny T. N. S. W. z tytułu posiadanych akcji „Książnicy—Atlasu” miał dwóch przedstawicieli w Radzie Nadzorczej tej Spółki Akcyjnej. Byli nimi: Wiceprezes Zarządu Głównego, kol. St. Kwiatkowski, i Skarbnik, kol. Wł. Kopczewski, wybrani na członków Rady przez Walne Zgromadzenie akcjonariuszów „Książnicy—Atlasu” w dniu 29 kwietnia 1933 r. Delegaci zdawali sprawę z posiedzeń Rady Nadzorczej Spółki na posiedzeniach Prezydium i Wydziału Zarządu Głównego. W okresie sprawozdawczym delegaci przekazali należne im, jako członkom Rady Nadzorczej „Książnicy—Atlasu”, tantiemy na rzecz T. N. S. W.

Sprawy, związane z całością szkolnictwa średniego.

Sprawa liceum ogólnokształcącego.

P. Minister W. R. i O. P. pismem z dnia 2 września powołał delegata Zarządu Głównego T. N. S. W. do Rady Oświecenia Publicznego, poświęconej zagadnieniu przyszłego liceum ogólnokształcącego, a równocześnie nadesłał nam wycieczne dla autorów programów tego liceum. „Przegląd Pedagogiczny”, otrzymawszy upoważnienie centralnych władz oświatowych, pierwszy z pośród czasopism pedagogicznych podał skrót pierwszego zarysu programu liceum, a Zarząd Główny T. N. S. W., pragnąc do rozpraw nad tak ważnym zagadnieniem jak najlepiej się przygotować, zwrócił się do Kół Towarzystwa z prośbą o nadsyłanie opinij. Nadto Wydział Zarządu Głównego T. N. S. W., przy udziale zaproszonych rzeczoznawców (łącznie 22 osoby), na szeregu posiedzeń cały projekt przedyskutował. W ten sposób zostały opracowane tezy, które członek Zarządu Głównego, Prof. Dr. B. Nawroczyński, delegat Towarzystwa do Rady, odczytał i uzasadnił na posiedzeniu Państwowej Rady Oświecenia Publicznego w dniu 2 października

(ob. „Przeł. Pedagog.” Nr. 16 z dnia 12 października 1935 r.). Zarówno tezy, jak i doskonałe uzasadnienie spotkało się z żużem uznaniem Rady, stało się wyrazem opinii całości nauczycielstwa, nie wyłączając Związku Nauczycielstwa Polskiego, a co najważniejsze — zostało wzięte pod uwagę w dalszych pracach programowych Ministerstwa.

W lutym b. r. nadesłano nam zatwierdzone już przez P. Ministra W. R. i O. P. wytyczne dla autorów programów przyszłego liceum ogólnokształcącego (w ostatecznej redakcji). Wytyczne te otrzymaliśmy — podobnie jak i inne organizacje nauczycielskie — wyłącznie do wewnętrznego użytku. To też tylko na posiedzeniu Wydziału w dniu 26 lutego, na podstawie referatu Prof. Dr. B. Nawroczyńskiego, przeprowadziliśmy nad nimi dyskusję. Krytyczne stanowisko nazewnątrż będziemy mogli zająć dopiero wobec projektów samych programów, które mają się ukazać w lipcu b. r.

Różliczne sprawy organizacyjne, związane z liceum ogólnokształcącym, delegaci Prezydium Zarządu Głównego poruszali podczas audjencji u P. Ministra W. Jędrzejewicza (22 lutego ub. r.), u P. Wiceministra K. Chylińskiego (22 lutego i 8 maja ub. r.), u P. Dyrektora Departamentu, Dr. M. Mendysa (28 sierpnia) oraz u P. Wiceministra Dr. J. Bleszyńskiego (4 lutego b. r.).

Sprawa egzaminów dojrzałości.

W związku z podjętą organizacją liceów i zamierzoną w Ministerstwie reorganizacją egzaminów dojrzałości P. Minister Oświaty w czasie audjencji, uzyskanej w czerwcu 1934 r. przez delegację Prezydium Zarządu Głównego, wyraził życzenie wysłuchania opinii T. N. S. W. w sprawie matur. By opinię tę oprzeć na jak najbardziej wszechstronnem wypowiedzeniu się członków naszej organizacji, została przeprowadzona szczegółowa ankieta wśród Kół Towarzystwa, z których część poświęciła omówieniu tej sprawy szereg plenarnych zebrań. Nadesłano siedemdziesiąt kilka odpowiedzi: 31 syntetycznych opinii Kół, 34 — indywidualnych odpowiedzi dyrektorów i nauczycieli szkół średnich, a 8 — profesorów wyższych uczelni. Niektóre z tych odpowiedzi (ś. p. Dyr. Wojciecha Górskiego, Dr. Wł. Olszewskiego i Prof. Dr. M. Matakiewiczza), były drukowane w „Przeglądzie Pedagogicznym”. W świetle zaś wszystkich — syntetycznie ujęto w Nr. 7 „Przeglądu Pedagogicznego” (str. 107—110, r. 1935) całokształt zagadnienia matury, które delegacja Zarządu Głównego przedstawiła P. Ministrowi K. Chylińskiemu w czasie posłuchania, udzielonego w dniu 8 maja ub. r.

Sprawa ognisk metodycznych.

Zgodnie z życzeniem ostatniego Walnego Zgromadzenia T-wa otworzyliśmy na łamach „Przeglądu Pedagogicznego” dyskusję, w której dążymy do dokładnego ustalenia tych korzyści, oraz ujemnych stron, jakie przynosi współdziałanie w pracy ognisk metodycznych. W związku z tem zagadnieniem ogłosiliśmy już szereg artykułów; kilka jeszcze oczekuje w tece redakcyjnej na swoją kolej. Dyskusja — nadal otwarta.

Sprawy szkolnictwa państwowego.

Nadzwyczajny podatek od uposażeń.

Jakkolwiek stosowane co pewien czas obniżki uposażeń pracowników państwowych dla ratowania równowagi budżetowej Państwa — nie dawały dotąd pożądaných rezultatów — Rząd raz jeszcze uciekł się do tego bolesnego zabiegu, tym razem w postaci nadzwyczajnego podatku od uposażeń. Wysokość tego podatku, ustalonego na dwa lata Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. wahała się od 7 do 25% miesięcznego uposażenia. Nauczycieli szkół średnich obciążył ten podatek średnio w wymiarze 12—14% poborów miesięcznych. Nauczycielstwo zawsze razem z całym światem urzędniczym ofiarne, jeśli chodziło o dobro Państwa, teraz przeciwstawiło się tym zarządzeniom wobec smutnych doświadczeń co do ich celowości. Zdając sobie sprawę z tego, iż wystąpienia poszczególnych organizacji urzędniczych w obronie uposażeń mają mniejszą wagę od działań wspólnych ugrupowań i central związków pracowniczych — Zarząd Główny przyłączył się w tej sprawie do akcji wspólnej Ogólnego Zrzeszenia oraz Reprezentacji Pracowników Państwowych. Delegatami do tych central byli członkowie: z Za-

rządu Głównego — kol. R. Mańkowski, i z Zarządu Okręgowego Warszawskiego — kol. J. Ptaszycki, którzy przyjmowali żywy udział w poczynaniach Komitetów tych central.

Jak wiadomo, akcja tych organizacji wobec stanowiska Rządu nie przyniosła pomyślnych wyników — Zarząd Główny jednak zrobił wszystko, co było w jego mocy w danych okolicznościach w obronie praw materialnych swoich członków.

Awans automatyczny i awans do V grupy uposażeń.

Wobec pogłosek w prasie, iż Rząd po przeprowadzonej obniżce uposażeń czynnych urzędników państwowych i zaopatrzeń emerytalnych zamierza wstrzymać awans automatyczny, przewidziany dla nauczycieli — Zarząd Główny T. N. S. W. złożył p. Kierownikowi Ministerstwa W. R. i O. P. prof. Chylińskiemu obszernie umotywowany memoriał, w którym uzasadnił konieczność utrzymania awansu automatycznego, ze względu na specjalne warunki pracy nauczyciela, i wykażał szkody, jakie musiałoby przynieść dla szkoły zniesienie czy zawieszenie na pewien czas tego awansu. Memoriał ten został ogłoszony w numerze 19 „Przeglądu Pedagogicznego” z dnia 2 grudnia 1935 r. Starania Zarządu Głównego zbiegły się z zabiegami wszystkich organizacji nauczycielskich, o utrzymanie awansu automatycznego, i miały ten skutek, że awans automatyczny pozostawiony został na dotychczasowych zasadach.

Niezależnie od starań o utrzymanie awansu automatycznego Zarząd Główny zabiegał również o częstsze korzystanie przez Ministerstwo z nadanego mu prawa awansowania wedle swego uznania nauczycieli szkół średnich do V grupy uposażeń. Na odbytych wielokrotnie konferencjach z przedstawicielami naszej magistratury szkolnej oraz w oddzielnym memoriale, złożonym Ministerstwu W. R. i O. P. wspólnie z trzema innymi organizacjami nauczycielskimi, Zarząd Główny przedstawił potrzebę rychłego zarządzenia awansów; będą one szczególnie dla nauczycieli, którzy mieli już V grupę uposażeń i utracili ją po 1 lutego 1934 roku pewnym wyrównaniem poniesionej krzywdy, a nie obciążą Skarbu Państwa wobec tego, że zostaną zniesione wysokie niekiedy dodatki wyrównawcze, pobierane przez tych nauczycieli.

Obniżka zaopatrzeń emerytalnych.

Jednocześnie z wprowadzeniem nadzwyczajnego podatku od uposażeń pracowników i emerytów, pobierających pobory z funduszy państwowych, samorządowych i prywatnych — został ogłoszony dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada r. ub., skreślający o 10% zaopatrzenie emerytalne wszystkim emerytom państw zaborczych i zmniejszający wszystkim innym emerytom i czynnym nauczycielom o 25% lata pracy w państwach zaborczych lub lata pracy zawodowej, przyznane do usługi emerytalnej.

Zarząd Główny na pierwszą wieść o zamierzonych ograniczeniach uprawnień emerytalnych na posiedzeniu plenarnym w dniu 10 listopada powołał uchwałę, protestującą przeciwko tym zamierzeniom, jako godzącym w prawa nabyte i krzywdzącym emerytów i wdowy po nich. Rezolucja wspomniana została ogłoszona w n-rze 18 „Przeglądu Pedagogicznego” z dnia 16 listopada, a przedtem jeszcze w dniu 14 listopada została zakomunikowana p. Dyrektorowi Kawalkowskiemu w Ministerstwie W. R. i O. P. przez delegację Prezydium Zarządu Głównego, która zaprotestowała przeciwko zamierzonym ograniczeniom praw nauczycielskich, zwracając szczególną uwagę na konieczność salwowania ofiarnej pracy nauczycielskiej w dobie zaborczej w służbie niepodległości. P. Prezes Tatariewicz interwenjował w tej sprawie osobiście u p. Wiceministra Chylińskiego. Niezwłocznie po ogłoszeniu tekstu ustawy daliśmy głos na łamach „Przeglądu” naszemu Syndykowi, mec. Sarapacie, który, pozostając w ścisłym kontakcie z komisją szkół państwowych Zarządu Głównego i w związku z jej pracą, pierwszy w prasie zawodowej nauczycielskiej zwrócił uwagę na fakt, że ograniczeniom emerytalnym, zawartym w dekrecie, nie podlega praca nauczycielska w szkołach prywatnych polskich b. zaboru rosyjskiego. Było to częściowe uwzględnienie życzeń organizacji nauczycielskich, pomijające niestety zasługi nauczycielstwa w innych zaborach.

Nadto T. N. S. W. wzięło żywy udział w ogólnopracowniczej akcji protestacyjnej przeciwko tym dekretem zarówno na terenie Reprezentacji Pracowników Państwowych, jak i Centralnej Rady Pracowniczej.

Na wezwanie Centralnej Rady Pracowniczej Zarząd Główny zawiadomił Zarządy Okręgów i Kół T. N. S. W. osobnym okólnikiem o terminie urzędzanego przez Radę Pracowniczą Kongresu i wezwał je do urzędzania zebrań i do ewentualnego przesyłania rezolucyj na ręce Prezydenta Kongresu. Na to wezwanie szereg Kół przysłało rezolucje, a niektóre Kola wysłały specjalnych delegatów na Kongres.

Na Kongresie reprezentacja T. N. S. W. liczyła około 30 osób. W imieniu T. N. S. W. wygłosił mocne przemówienie Sekretarz Generalny kol. dr. T. Mikułowski, żywo oklaskiwane przez uczestników Kongresu. Stanowisko organizacji nauczycielskich zostało uwzględnione w rezolucjach Kongresu.

Uchwały Kongresu odbiły się żywym echem w całym kraju i znalazły zrozumienie wśród posłów na Sejm. Między innymi Poseł Pochmarski, członek Zarządu Głównego T. N. S. W., zgłosił odpowiednie wnioski, dotyczące uchylenia dekretu o zmniejszeniu lat służby zaborczej. Znana jest rezolucja Sejmu, przyjęta przez Rząd, o powołaniu specjalnej Komisji, która ma się zająć rozważaniem reformy świeżo wprowadzonych dekretów. Komisja ta, w której skład weszli przedstawiciele Sejmu i Ministerstwa Skarbu, pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu, P. Lechnickiego, odbyła już dwa posiedzenia i zapoczątkowała prace badawcze nad tem zagadnieniem. Jako materiał dla tej Komisji T. N. S. W. wraz z trzema innymi organizacjami nauczycielskimi przedłożyło obszerny memoriał na ręce P. Ministra W. R. i O. P.

Jest uzasadniona nadzieja, iż pewne korektury w dekreście Prezydenta Rzeczypospolitej będą przez Komisję zaproponowane.

Sprawy szkolnictwa prywatnego.

Międzystowarzyszeniowa Komisja Norm.

Międzystowarzyszeniowa Komisja, normująca warunki pracy i wpisy w szkolnictwie prywatnym i społecznym w Polsce, zawarła na r. szk. 1935/36 układ zbiorowy, wiążący członków naszej organizacji, łącznie z Kolem Dyrektorów i Przełożonych Prywatnych Szkół Średnich Męskich i Żeńskich T. N. S. W., członków Związku Nauczycielstwa Polskiego, Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Zawodowych, Stowarzyszenia Dyrektorów Polskich Szkół Prywatnych i Samorządowych oraz Związku Zrzeszeń Społecznych, utrzymujących szkoły średnie w Polsce. W układzie tym w całej rozciągłości bez żadnych zmian utrzymano normy płac, ustalone uprzednio na rok szk. 1934/35. Nowa umowa o pracę wprowadziła tylko pewne zmiany w zakresie ogólnych postanowień pragmatycznych. (Ob. „Przegl. Pedagogiczny” Nr. 9, str. 140). Delegatami Zarządu Głównego T. N. S. W. w M. K. N. byli w okresie sprawozdawczym Koledzy: Dr. T. Bornholtz, P. Halfter i M. Tazbir. Koło Dyrektorów i Przełożonych Prywatnych Szkół Średnich Męskich i Żeńskich przy T. N. S. W. reprezentowały Koleżanki: Dyr. H. Gepnerówna i Dr. J. Popielewska. W r. 1936 miejsce Kol. M. Tazbira zajął w Komisji Kol. W. Wielgosz.

Zarejestrowanie układu zbiorowego w M. O. S.

Wzorem lat poprzednich Ministerstwo Opieki Społecznej pismem z dnia 17 października 1935 r. Nr. Pp. 4/I poświadczyło, iż „Warunki umów o pracę oraz normy płac i wpisów dla prywatnych i społecznych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół powszechnych na rok szkolny 1935/36 nie są sprzeczne z obowiązującymi prawami”. W ten sposób „Normy” uznane zostały za układ zbiorowy. Zgodnie z art. 445 Kodeksu Zobowiązań, postanowienia tego układu dotyczą wyłącznie członków organizacji nauczycielskich, będących stronami przy zawieraniu układu zbiorowego, a więc reprezentowanych w Międzystowarzyszeniowej Komisji Norm.

Akcja w „Przeglądzie Pedagogicznym”.

Sprawa polskiego szkolnictwa prywatnego znalazła w okresie sprawozdawczym silniejsze niż zazwyczaj uwzględnienie w „Przeglądzie Pedagogicznym”, poświęcono jej bowiem szereg artykułów, m. in. ilustrujących stan tego szkolnictwa w Warszawie, Wilnie, Poznaniu, Lublinie i Krakowie. Artykuły te pobudziły niektóre Zarządy Okręgowe (Krakowski, Lwowski, Lubelski) do tworzenia lokalnych Międzystowarzyszeniowych Komisji Norm i dzięki temu spowodowały wzrost zasięgu rozpowszechnienia się naszego układu zbiorowego.

Delegacje w Ministerstwie W. R. i O. P.

Ciężkie położenie szkolnictwa prywatnego delegaci Zarządu Głównego przedstawili P. Ministrowi W. Jędrzejewiczowi (22 lutego ub. r.), P. Wiceministrowi K. Chylińskiemu (22 lutego i 8 maja ub. r.), P. Dyrektorowi Dep. Szk. Śr. Og., Dr. M. Mendysowi (28 sierpnia) oraz P. Dyrektorowi Dep. Og., Al. Kawalkowskiemu (14 listopada ub. r.). A w związku z tem m. in. prosili o niepociąganie tego szkolnictwa do opłat, nie opartych wyraźnie na obowiązujących ustawach; o konsekwentną obronę nauczycielstwa w razie wyzysku ze strony niektórych właścicieli szkół; o respektowanie przez władze szkolne norm płac i wpisów oraz ograniczanie zmian grona nauczycielskiego w szkołach do wypadków istotnie koniecznych ze względu na dobro szkoły; o traktowanie nauczycielstwa prywatnego narówni z państwem pod względem udzielania zezwoleń na nauczanie przedmiotów, nie objętych kwalifikacjami; o przyznanie nauczycielstwu szkół śred. prywatnych ulg kolejowych przynajmniej w tych rozmiarach, w jakich korzystają uczniowie szkół prywatnych; o usunięcie wszelkich podkopujących byt a niecelowych zarządzeń, związanych z organizacją istniejących przy gimnazjach prywatnych szkół powszechnych; o uwzględnienie interesów szkolnictwa prywatnego w dekreście P. Prezydenta Rz-tej, związanym z zmianą ustawy o ochronie lokatorów i t. d. W tej ostatniej sprawie przesłano osobny memorjał P. Ministrowi Skarbu i P. Ministrowi W. R. i O. P.

Weterani szkolnictwa.

Troska o weteranów szkolnictwa polskiego w dalszym ciągu zajmowała Zarząd Główny, który wyłonił specjalną komisję, kwalifikującą nadchodzące podania. W skład jej wchodził: kol. St. Łaganowski, jako przewodniczący, oraz kol. kol. K. Król, P. Sosnowski, A. Walicka oraz J. Zydler. Po zgonie kol. Zydlera wszedł w skład Komisji kol. Dzd. Rudzki.

Z osób, zakwalifikowanych przez Zarząd Główny, uzyskali w r. 1935 zaopatrzenie kol. kol.: F. Chlebowska, H. Buczek, St. Cumftówna, J. Eynarowiczówna, A. Kochański, A. Łagodzicówna, Janina Lipko, St. Morawska, St. Poczobuttówna i St. Radziukinasówna, razem 10 osób.

Sprawy szkolnictwa komunalnego.

W r. b. Rząd przedłożył Izbowi Ustawodawczym projekty ustaw w sprawie pragmatyki oraz uposażenia pracowników komunalnych. Ponieważ wspomniany projekt nie objął nauczycielstwa szkół samorządowych, lecz przewidywał uregulowanie tych spraw drogą specjalnego rozporządzenia, przeto poczyniliśmy zabiegi, aby stosunki jego uporządkowane zostały odpowiednio zmienionymi ustawami, dotyczącymi ogółu pracowników samorządowych, a nie rozporządzeniem, mogącem być w każdej chwili zmienionem. Nadto Zarząd Główny T. N. S. W. projekt ten przesłał Zarządom Okręgowym w Bielsku, Krakowie, Lwowie i Poznaniu oraz bezpośrednio Zarządom Kół w Chojnicach, Toruniu, Bydgoszczy, Gnieźnie, Lesznie, Łodzi, Żyrardowie, Grodnie i Nowym Sączu do wiadomości, z prośbą o przejrzenie i wypowiedzenie się w sprawie ewentualnych jego braków.

Niezależnie od tego nauczycielstwo zajęło się przygotowaniem projektów oddzielnych ustaw, dotyczących wyłącznie nauczycieli. W związku z tem Zarząd Główny T. N. S. W. postanowił w tej sprawie — przy pomocy członków Wydziału, nauczycieli szkół samorządowych — współdziałać ze Zrzeszeniem Pracowników Komunalnych w Warszawie. W odnośnych obradach, które częściowo odbywały się w lokalu T. N. S. W., czynny udział brali kol. kol.: W. Kopczewski i J. Miernik, a z poza Wydziału — Z. Stankiewicz. Obrady te doprowadziły do opracowania projektu pragmatyki nauczycielstwa szkół komunalnych, który stał się podstawą złożonego w dniu 16 marca b. r. w Sejmie przez posła Jakóba Hoffmana „Projekt ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli w szkołach (zakładach naukowych i wychowawczych), utrzymywanych przez związki samorządu terytorjalnego“.

Samopomoc koleżeńska.

Formy samopomocy koleżeńskiej w okresie sprawozdawczym nie uległy zasadniczym zmianom i wyrażały się w działalności następujących instytucyj:

a) **Domy wypoczynkowe w Orłowie Morskiem i Krynicy.**

b) **Biuro pośrednictwa pracy.**

Biuro pośrednictwa pracy istnieje na mocy zezwolenia Ministerstwa Opieki Społecznej i znajduje się pod kierunkiem Zarządu Okręgu Warszawskiego. Działalność jego obejmuje cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Z Biura tego mają prawo korzystać bezpłatnie wszyscy członkowie T. N. S. W., Dyrekcje szkół, które za pośrednictwem Biura angażują siły nauczycielskie, wnoszą niewielkie opłaty. Wobec tego Zarząd Główny ponosi kosztą prowadzenia tego Biura. W czasie sprawozdawczym kierował Biurem kol. Prezes Okr., Dr. M. Reiter. Sprawy bieżące prowadziła urzędniczka p. L. Małachowska. W roku 1935 w Biurze zgłoszono 253 posad, w tem 62 w Warszawie i 191 na prowincji. O pracę zgłosiło się 280 osób; obsadzono 66 posad, w tej liczbie 10 w Warszawie, 56 na prowincji. Otrzymali posady: dyrektorzy 2 osoby, nauczyciele języka polskiego 7 osób, języka francuskiego 6 osób, języka niemieckiego 8 osób, języka łacińskiego 14 osób, matematyki 10 osób, przyrody 5 osób, fizyki i chemji 3 osoby, historii 3 osoby, gimnastyki 7 osób, robót ręcznych 4 osoby, geografji 4 osoby, śpiewu 3 osoby.

c) **Biuro obrony i porad prawnych.**

Czynne od szeregu lat przy Zarządzie Głównym pozostawało nadal pod bezpośrednim kierownictwem Sekretarjatu Generalnego przy współdziałaniu rady prawnej T. N. S. W., adw. B. Jeziorskiego, oraz syndyka Towarzystwa, mecenasa d-ra A. Sarapaty, i innych wybitnych prawników warszawskich. Biuro udzielało w sprawach prawno-służbowych porad na zasadach Regulminu, ogłoszonego w n-rze 13 „Przeglądu Pedagog.” z r. 1932 oraz referowało opinię w sprawach osobistych członków, na których podstawie przedstawiciel Zarządu Głównego interwenjował w Ministerstwie W. R. i O. P. i innych urzędach centralnych. Ogółem udzielono w ubiegłym okresie porad piśmiennych 115, ustnych 250, interwenjowano w 54 sprawach w Ministerstwach i innych urzędach. Biuro dwukrotnie delegowało swego przedstawiciela, jako obrońcę członków T. N. S. W. przy rozprawach przed Ministerjalną Komisją Dyscyplinarną.

d) **Syndyk T. N. S. W.**

Syndykiem Towarzystwa w okresie sprawozdawczym był w dalszym ciągu mecenas dr. A. Sarapata (w Warszawie, Filtrowa 65), znany obrońca spraw urzędniczych w Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Za jego pośrednictwem członkowie T. N. S. W. mogli wnieść swe sprawy do N. T. A. W ważniejszych sprawach mecenas A. Sarapata osobiście zastępował zainteresowanego członka na rozprawie w N. T. A., wielokrotnie z dodatnim wynikiem. Mecenas Sarapata zasiał też Przegląd Pedagogiczny bardzo cennymi artykułami w sprawach prawno-służbowych i wygłosił w Kole Warszawskiem odczyt w sprawach emerytalnych, który wywołał ogólne zainteresowanie.

e) **Pokój gościnny.**

Przy Zarządzie Głównym czynny był istniejący od szeregu lat pokój gościnny, z którego korzystało w okresie sprawozdawczym 269 kolegów i koleżanek. Opłata za korzystanie z lokalu za okazaniem legitymacji członkowskiej wynosiła 2 złote za dobę. Z pokoju zasadniczo można korzystać w ciągu 3 dni, dłużej zaś za pozwoleniem gospodarza lokalu.

f) **Ulgi w uzdrowiskach.**

W ubiegłym sezonie letnim Zarząd Główny T. N. S. W. uzyskał dla swych członków ulgi w opłacie taksy kuracyjnej i ulgi w cenie biletów na kąpiele i inne zabiegi lecznicze w następujących uzdrowiskach i zakładach zdrojowych: w Ciechocinku, Druskiennikach, Inowrocławiu, Iwoniczu, Jastrzębiu-Zdroju, Morszynie, Nałęczowie, Rabce, Sólcu, Szczawnicy, Truskawcu, Zakopanem i Zaleszczykach.

Sprawozdanie Głównej Komisji Rozjemczej.

Komisja Rozjemcza przy Zarządzie Głównym T. N. S. W., wybrana na ostatnim Walnem Zebraniu, ukonstytuowała się bezpośrednio po tem zebraniu, wybierając przewodniczącym kol. J. Riemera.

Dalszych posiedzeń Komisja nie odbyła, ponieważ żadnych spraw w okresie sprawozdawczym nie wniesiono.

Sprawozdanie Rachunkowe Zarządu Głównego T.N.S.W. za czas 1.I — 31.XII 1935 r.

A. Wydatki i wpływy administracyjne.

WYDATKI	Prelimino- wano na rok 1935	Wykonano do 31.XII 1935	Preliminarz na rok 1936
Koszty ogólne:			
1. Płace pracowników kancelarii	9.000.—	8 880.—	8.000.—
2. Podatki i świadczenia	1.000.—	698.20	800.—
3. Zjazdy Zarządu Głównego	2.000.—	1.667.80	1.500.—
4. Wyjazdy delegacji	500.—	280.20	400.—
5. Koszty kancelaryjne	2.500.—	2.200.80	2.000.—
6. " gospodarcze	400.—	303.15	—
7. Lokal	7.000.—	7 280.58	6.500.—
8. Wydatki Sekcyj Głównych	400.—	150.—	100.—
9. Biuro Pośrednictwa Pracy	400.—	344.32	100.—
10. Obrona prawna	2.000.—	1.740.—	1.700.—
11. Walne Zgromadzenie	500.—	546.40	500.—
12. Sprawozdanie Roczne	500.—	627.95	500.—
13. Udział w innych organizacjach	700.—	905.—	1.500.—
14. Różne nieprzewidziane	200.—	516.—	400.—
	27.100.—	26.140.40	24.000.—
Wydawnictwa:			
15. Administracja wydawnictw: wyd osobowe	2.400.—	1.990.—	} 1.000.—
wyd. rzeczowe	500.—	827.77	
16. Przegląd Pedagogiczny: płace i honorarja	3.000.—	2.780.65	} 8.200.—
druk i papier	4.000.—	4.721.50	
brozura i ekspedycja	2.500.—	2.348.40	
17. Kultura i Wychowanie: płace i honorarja	2.500.—	2.618.78	} 6.100.—
druk i papier	4.200.—	4.415.20	
brozura i ekspedycja	1.400.—	952.41	
18. Muzeum	5.440.—	4.078.93	4.400.—
19. Inne	300.—	301.44	100.—
	26.240.—	25.035.08	19.800.—
	53.340.—	51.175.48	43.800.—
WPLYWY			
20. Składki (dla Z. Gł.)	51.000.—	36.283.85	36.000.—
21. Ogłoszenia i prenumeraty	1.000.—	3.561.94	2.500.—
22. Odsetki	1.500.—	519.78	300.—
23. Nieprzewidziane	—	1.734.94	—
24. Dotacje z Kół i Okręgów	—	—	5.000.—
	53.500.—	42.100.51	43.800.—
Niedobór		9.074.97	

B. R-k letniska w Zamku w Orłowie w 1935 r.

1. Wydatki w sezonie:		1. Wynajem pokoiów	3.865.15
płace	255.—	2. Dochód z kuchni	218.—
wyjazdy	374.60	3. Dzierżawa ogrodu	600.—
podatki	179.32		
opał i światło	126.45		
porządki i reperacje	869.57		
drobny inwentarz	150.95		
ekspedycja ruchomości (w 1934 r.)	579.71		
kancelaryjne i telefon	201.83		
2. Nadwyżka	1.945.72		
	<u>4.683.15</u>		<u>4.683.15</u>

C. R-k letniska w Tenesówce w Krynicy w 1935 r.

1. Wydatki w sezonie:		1. Wynajem pokoiów	3.955.09
płace admin.	1.335.92	2. Dochód z kuchni	663.68
wyjazdy	130.—		
podatki	218.60		
opał i światło	407.81		
porządki i reperacje	482.94		
drobny inwentarz	53.56		
ekspedycja ruchomości	58.74		
kancelaryjne	81.74		
2. Nadwyżka	1.849.46		
	<u>4.618.77</u>		<u>4.618.77</u>

D. R-k Strat i Nadwyżek.

1. Na Fund. Specj.	5.760.56	1. Składki czł. dla Z. Gł.	36.283.85
2. Odsetki	4.559.35	2. " " na F. Sp.	5.760.56
3. Koszty ogólne	26.140.40	3. " " na F. B. D.	8.640.84
4. Wydawnictwa	25.035.08	4. Prenumeraty	3.561.94
5. Książn.-Atlas za brosz.	77.76	5. Odsetki	592.52
6. Wydatki w Orłowie	2.737.43	6. Wpływy w Orłowie	4.683.15
7. " w Krynicy	2.769.31	7. " w Krynicy	4.618.77
8. " w Polanie	5.56	8. " z Pok. gośc.	693.50
9. Amortyzacja domów	7.449.96	9. " nadzwycz.	1.041.44
10. " ruchom.	7.439.60	Ostateczna strata	16.092.44
	<u>81.975.01</u>		<u>81.975.01</u>

E. Ogólny Bilans Zarządu Głównego T. N. S. W. z dnia 31.XII. 1935 r.

1. Kasa	165.11	1. Sumy przechodnie: Zarz. Główn. Orłowo	4.50 106.—	110.50
2. P. K. O.; Zarząd Główny	2.483,56	2. Wierzytiele: B-k Drezdeński	102.000.—	
Orłowo	2.443.—	Pożyczki członków: Krynica	244.—	
	40.56	Jant, Checza	324.40	
3. Lokaty: B-k Tow. Spółdzielcz.	2.366 15	Dotacje Okręgów i Koł na wy-	800.—	
K. K. O.	343,93	dawnictwa w 1936 r.	821,77	
Kredytówka—Lwów	100.—	Fundusz Wdzięczności	2.063 54	
Fund. Kursów Wakac.	337,68	" im. Mickiewicza	3.589 73	109,843,44
4. Dłużnicy	5 280,24	różni (czasop. za 1935 r.)		
5. Papiery wartościowe:		3. Fundusze: Kursów Wakacyjnych	336,68	
Akcje Książnicy-Atlasu	146,309 45	Bud. Domu w W-wie	257.—	
B-k Polski	2,500.—	II Zjazdu Polonistów	1.527,45	2 121,13
Pożyczka Narodowa	948.—	4. Fundusz amortyzacji domów	10,448,40	17,898,36
6. Domy wypożyczkowe:		dopisano za 1935 r.	7.449,96	
Orłowo	206,566,80	5. Majątek Towarzystwa:		
Krynica	173 055,92	na lokatach i gotówce	5 795,43	
7. Parcele: Wisła—Polana	14,181,10	" papierach wartościow.	149 757,45	
Lwów	4,165.—	" domach wypożyczn.	259 724,36	
Blizyn	100.—	" parcelach	18,446 10	
8. Ruchomości:		" ruchomościach	13,091,67	446 815,01
w d. 31.XII.35	25 326,10			
Amortyzacja 20%	7 439,60			
	<u>576,788,44</u>			<u>576 788,44</u>

Księgowa: (—) *Eug. Matczakówna.*

Skarbnik: (—) *Wład. Kopczewski.*

Komisja Rewizyjna na posiedzeniu dn. 3 maja 1936 r. zbadała księgi z alegatami, stan Kasy z dn. 3 maja 1936 r., stan efektów funduszy własnych, porównała zestawienia Bilansu z Księgą Główną i znalazła wszystko w należytym porządku. Komisja wnosi: Ważne Zgromadzenie udzieli Zarządowi Głównemu absolutorjum, a Skarbnikowi p. Kopczewskiemu podziękowanie za jego pracę.

(—) *K. Golczewski.* (—) *E. Sopcęko.*

(—) *Fr. Sadowski.*

(—) *M. Węgrzynowicz.*

Zniżki dla członków T. N. S. W.

Następujące instytucje i firmy warszawskie udzielają wszystkim członkom T. N. S. W. zniżek i rabatów za okazaniem legitymacji członkowskiej.

W *Lecznicy Związkowej Lekarzy Specjalistów dla przychodzących chorych*, Marszałkowska 98, porada lekarska zamiast zł. 5.00 — zł. 4.00, inne zabiegi lekarskie obniżono od 20% do 30%.

Lekarz dentysta: Jadwiga Wielgoszowa, Warecka 15, m. 15 — 20%.

Zakłady kapiełowe „Diana”, Chmielna 13 — 25%.

W *sklepach*: Kolportaż Książki Polskiej, Bronisława Pierackiego 15 — 10%. W sklepach materiałów piśmiennych: *Nasz Sklep-Uranja*, Warszawa, Jasna 1, Łódź, Piotrkowska 90 — 10%; *Ad. Astra*, materiały piśmienne, Nowy Świat 1 — 10%; *J. Dziewulski* — składy papieru, Krakowskie Przedmieście 9, Krakowskie Przedmieście 29, Marszałkowska 95 — 10%; *St. Winiarski*, skład papieru, Nowy Świat 53 — 10%. *Pracownie ubrań i obuwia*: *Jan Kielman*, magazyn obuwia, Chmielna 3 — 5%. *K. Dutkiewicz*, magazyn bielizny i galanterja, Świętokrzyska 30 — 7½%; *Gustaw Marynowski*, magazyn bielizny i konfekcji męskiej, Marszałkowska 112 — 8%; *Bolesław Brykner i S-ka*, magazyn bielizny i konfekcji męskiej, Szpitalna 9 — 5%; *Aleksander Hofman*, konfekcja męska, Bielańska 5 — 10%; *Franciszek Ryczer*, wytwórnia parasoli i lasek, Marszałkowska 101 — 10%; *Karol Jankowski*, fabryka sukna, Nalewki 10 — 10%; *Bracia Borkowscy*, zakłady elektrotechniczne, Jerozolimka 6 — 15%; *Ludwik Spiess i Syn*, zakłady chemiczne, Plac Teatralny 18, Marszałkowska 99, Marszałkowska 140 — 5% — 10%; *St. Rudzki*, optyk, Nowy Świat 40 — 10%; *Józef Pazderski*, zegarmistrz, Bracka 9, za wszystkie naprawy — 10%; ze sprzedaży 5%; *Bronisław Szczepański*, zegarmistrz, Szpitalna 7 — 10%; *I. Wasiński*, fabryka i magazyn artykułów podróźnych i wyrobów skórzanych, Bracka 16 — 10%; skład porcelany i szkła „*Placówka porcelany*”, Szpitalna 6 — oraz skład porcelany i szkła, *St. Gaik i B. Ilecki*, Wierzbowa 3 z artykułów pierwszej potrzeby — 5%, z galanterji — 10%; *Wacław Siemianowski*, krawiec, Kapitulna 1, Zakład krawiecki „*Teofil Szulc*” — 10% przy robotach krawieckich; *M. Talikowski i S-wie*, wytwórnia rekawiczek, Nowy Świat 7, Marszałkowska 140 — 10%; *Jan Młodkowski*, magazyn kapeluszy i czapek sportowych, Pl. Trzech Krzyży 18, Marszałkowska 92 — 6% (do 1.IX. 1936 r.).

W *prenumeracie pism* 25% zniżki udzielają: *Express Poranny*, *Gazeta Polska*, *Kurjer Poranny*, *Kurjer Warszawski*, *Robotnik*, *Warszawski Dziennik Narodowy*, *Ruch Literacki* oraz *Iskry*, tygodnik dla młodzieży. *Goniec Warszawski* — 1 zł. 80 gr. z przesyłką.

W *wydawnictwach*: *Instytut Literacki* — 45% zniżki na swoich wydawnictwach.

W sprawie „Kultury i Wychowania”.

W tych dniach rozesłano ostatni (z 2 r. III) zeszyt „*Kultury i Wychowania*” do Kół T. N. S. W. i członków, odbierających czasopisma imienne.

Wobec uchwały Wydziału Zarządu Głównego z dn. 16 stycznia b. r., ogłoszonej w „*Przeglądzie Pedagogicznym*” z dn. 1 lutego b. r. Nr. 2, przestaliśmy „*Kulturę i Wychowanie*” a) członkom, którzy tego zażądali, b) pozostałym według uznania Zarządu Głównego.

Z członków, którzy się nie wypowiedzieli za żadnym czasopiśmem, otrzymała „*Kulturę i Wychowanie*” połowa. Pozostali członkowie otrzymują „*Muzeum*”, które wyjdzie w czerwcu. Nowe ogłoszenia na „*Kulturę i Wychowanie*” lub „*Muzeum*” możliwe są tylko po wpłaceniu 2 zł. (celem otrzymania obu czasopiśm) i tylko dopóki starczy zapasu.

Prenumerata z przes.: rocznie 6 zł, półrocznie 3.60. Nr. pojed. 50 gr. Ogłoszenia 1/1, str. 120 zł, 1 m/m 80 gr

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Bracka 18, tel. 222-26 P.K.O. 1487
Redaktor i Wyd.: Maksymilian Tazbir. Nakładem: Zarządu Głównego T. N. S. W.

Druk St. Niemiry Syn i S-ka, Warszawa, Pl. Napoleona 4, tel. 676-40.

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem